

Bouw-en cultuurhistorisch rapport Helmondseweg 41 Aarle-Rixtel

Inhoudsopgave

Inleiding..... 03

I Cultuurhistorie

1a plaatsing in tijd en ruimte..... 06

1b Eigenaren en bewoners..... 07

II Architectuur, het exterieur

Volume A 11

Volume B 17

Volume C 21

III Conclusies, samenvatting en adviezen 22

IV Interne waardestelling 25

V Bronnen en literatuur..... 33

Colofon 34

Inleiding

Malthezer Hoeve BV in Helmond verzocht ons een onderzoek uit te voeren naar de bouw- en cultuurhistorische waarden die van toepassing zijn op het exterieur van het woonhuis en de schuur aan de Helmondseweg 41 in Aarle-Rixtel. Beide maken deel uit van een voormalige boerderij, die bekend is onder de naam: Malthezer Hoeve.

De Malthezer Hoeve is tot voor enkele jaren als boerenbedrijf en fruithandel in gebruik geweest maar wordt na de verkoop ervan tijdelijk bewoond.

Aanleiding voor dit onderzoek is gelegen in het kunnen beoordelen van uitbreidingsplannen voor het gehele terrein. Daarop zou op korte termijn een woongemeenschap worden gerealiseerd voor enkele tientallen kleine huishoudens, bestaande uit één of twee personen.

De locatie van het voormalige agrarische complex is in het gemeentelijke bestemmingsplan "buitengebied" uit 2010, aangewezen met zowel een woon- als een agrarische bestemming. Ook ligt hierop in een brede omgeving een dubbelbestemming met een "Waarde Archeologie 1". Op de oostelijke grens van het gebied is een waarde "Cultuurhistorie bomen" aangegeven.

De woning is in de lijst van cultuurhistorisch waardevolle panden Buitengebied Laarbeek met name genoemd. De omschrijving in dat document luidt: *"Boerderij (ca. 1930). Bakstenen gevel deels topgevel met siermetselwerk. Samengestelde ramen. Twee erkers. Ingang met art-deco omlijsting. Schilddak met tuile du Nord pannen. Lindelaan. Cultuurhistorisch belang. (bron: CHW-kaart Noord-Brabant)"*

Op basis van de aanwijzing als cultuurhistorisch waardevol pand is de monumentencommissie van Laarbeek verplicht om toekomstige sloop- of verbouwingsplannen, indien deze worden aangeboden, te beoordelen. Deze commissie zal vervolgens op basis van de bouw- en cultuurhistorische waarden die in het pand aanwezig zijn, advies uitbrengen aan B&W van Laarbeek.

Doel van het rapport

Om verrassingen (voor ons eigen bureau) te voorkomen, hebben wij samen met een huidige bewoner de interieurs van het hoofdgebouw en de genoemde bijgebouwen opgenomen. Wij hebben daarbij geconstateerd, dat uitsluitend het woonhuis een groot aantal cultuurhistorisch waardevolle elementen bevat. Deze (vooral) art-deco-elementen en granitvloeren zijn geconcentreerd in de trappenhal, maar ook de kapconstructie (verbeterd Hollands spant) uit 1924 is nog compleet aanwezig.

De houten kaponderdelen van de stal waren ook zichtbaar. De gezaagde en geschaafde houten balken bleken voor een deel door teveel druk, door een foutieve constructie of door vochtproblemen krom getrokken te zijn, zodat een permanent verblijf in die stal onveilig zou zijn.

De schop, achteraan op het perceel, heeft een aanzienlijke ouderdom, maar de houten nokbalk is gebroken en de gevels zijn vervallen.

Op verzoek van de opdrachtgever zullen in dit rapport uitsluitend de momenteel aanwezige cultuurhistorische waarden van het exterieur van het huidige pand en de daar tegenaan gebouwde stal beschreven en gewaardeerd worden. De verdere bebouwing op het perceel, een schuur, een voormalig gebouw voor fruitopslag, een schop en een opslagruimte voor machines wordt niet in dit onderzoek betrokken.

Met behulp van deze beschrijving kunnen de eigenaar/ontwikkelaar en de gemeentelijke instanties inzicht krijgen waar de kansen, maar ook de belemmeringen van ontwikkelingen voor dit complex gevonden kunnen worden. Welke delen van gevels en daken zijn waardevol, mogelijk zelfs monumentaal en welke delen zijn indifferent, met andere woorden: kunnen met moderne ingrepen worden gewijzigd.

Vernieuwingen en verbouwingen gaan altijd ten koste van bestaande monumentale waarden. Op basis van onze constatering kan zo een volledig beeld van het complex worden verkregen.

De opzet van dit rapport

In deel I wordt in het onderdeel “Cultuurhistorie” in vogelvlucht de ontstaansgeschiedenis van dit complex beschreven. Dit zal erg summier gedaan worden, omdat de eigenaar/opdrachtgever hier al veel informatie over heeft.

Vervolgens geven wij in deel 2 enkele bijzonderheden weer van de gebruiks- en bewonersgeschiedenis. Deze zijn uit kadastrale leggers en literatuur afkomstig. De doelstelling hiervan was om informatie over het eigendom te verkrijgen en te zien wanneer belangrijke bouwkundige wijzigingen hebben plaatsgevonden.

De overige cultuurhistorische elementen, zoals de historisch gevormde structuur in het gebied, de historisch gegroeide infrastructuur, het historische groen en water en eventueel religieus erfgoed, die op deze locatie of in de onmiddellijke omgeving terug te vinden zijn en de waarden en invloed die hieraan kunnen worden toegekend, worden, zoals al eerder is vermeld, hier niet verder beschreven.

Deel II, de architectuur, geeft een beschrijving van de buitenzijden van het pand en de stal. In het onderdeel “Architectuur exterieur” hebben wij beschreven welke kenmerkende elementen in de zichtbare voor-, achter- en zijgevels worden aangetroffen. De gebruikte terminologie zal zoveel mogelijk met woorden worden omschreven en met behulp van afbeeldingen worden verduidelijkt.

Waar nodig zal uitleg worden gegeven van kenmerkende zaken en zal eventueel een samenvatting worden gegeven.

Deel III geeft de conclusies weer die we op basis van de beschreven elementen aan het exterieur van het pand en de stal kunnen trekken. Dit leidt eventueel tot mogelijkheden die er zijn en belemmeringen die zullen optreden in geval van toekomstige bouwkundige aanpassing van de gebouwen of onderdelen daarvan. Daarvoor zullen wij, indien mogelijk, ook aanbevelingen doen die naar onze mening de monumentwaardigheid van het pand en de stal in stand zullen houden of eventueel verbeteren.

In deel IV, ten slotte, zal in het onderdeel “Waarderingen, conclusies en aanbevelingen” worden ingegaan op de geconstateerde cultuur- en bouwhistorische waarden van dit pand en de stal. Het bouwhistorisch onderzoek is uitgevoerd op basis van de richtlijnen die door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed zijn gegeven.¹

Onder andere met behulp van tekeningen wordt getoond, wat al via de beschrijvingen is verwoord. Onder de kop “Waardevolle elementen” zijn de cultuurhistorisch waardevolle zaken op een rij gezet, die bij de beschrijving aan de orde kwamen en de monumentaliteit vertegenwoordigen.

Noten:

1) *“Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek”, (red. Leo Hendriks en Jan van der Hoeve, Den Haag 2009.)*

Tenslotte willen wij de heer Robert Hellings van Cedrus Vastgoed B.V. hartelijk danken voor zijn hulp bij het aanleveren van extra beeldmateriaal van de stal, die inmiddels van plantenbegroeiing was ontdaan.

Cultuurhistorisch Bureau Hüsken en Zoon
Eindhoven april 2021

I Cultuurhistorie

1a Plaatsing in tijd en ruimte

Al vanaf de twaalfde of dertiende eeuw komen we in de archieven zogenaamde cijnsboeken tegen. Daarin staan de gronden vermeld, waarover cijns, een soort van belasting moet worden geheven. Mogelijk is dit het gevolg van de afschaffing van de horigheid, waarbij personen gedwongen waren op het land van een heer (de Hertog van Brabant of Peelland) te werken. Toen dit systeem verviel en die boeren de grond in eigendom kregen, verkreeg de heer zijn inkomsten uit die stukken land, door cijns te heffen. Ook voor de verschillende gronden van en rondom de Malthezer hoeve werd in één geheel cijns geheven.

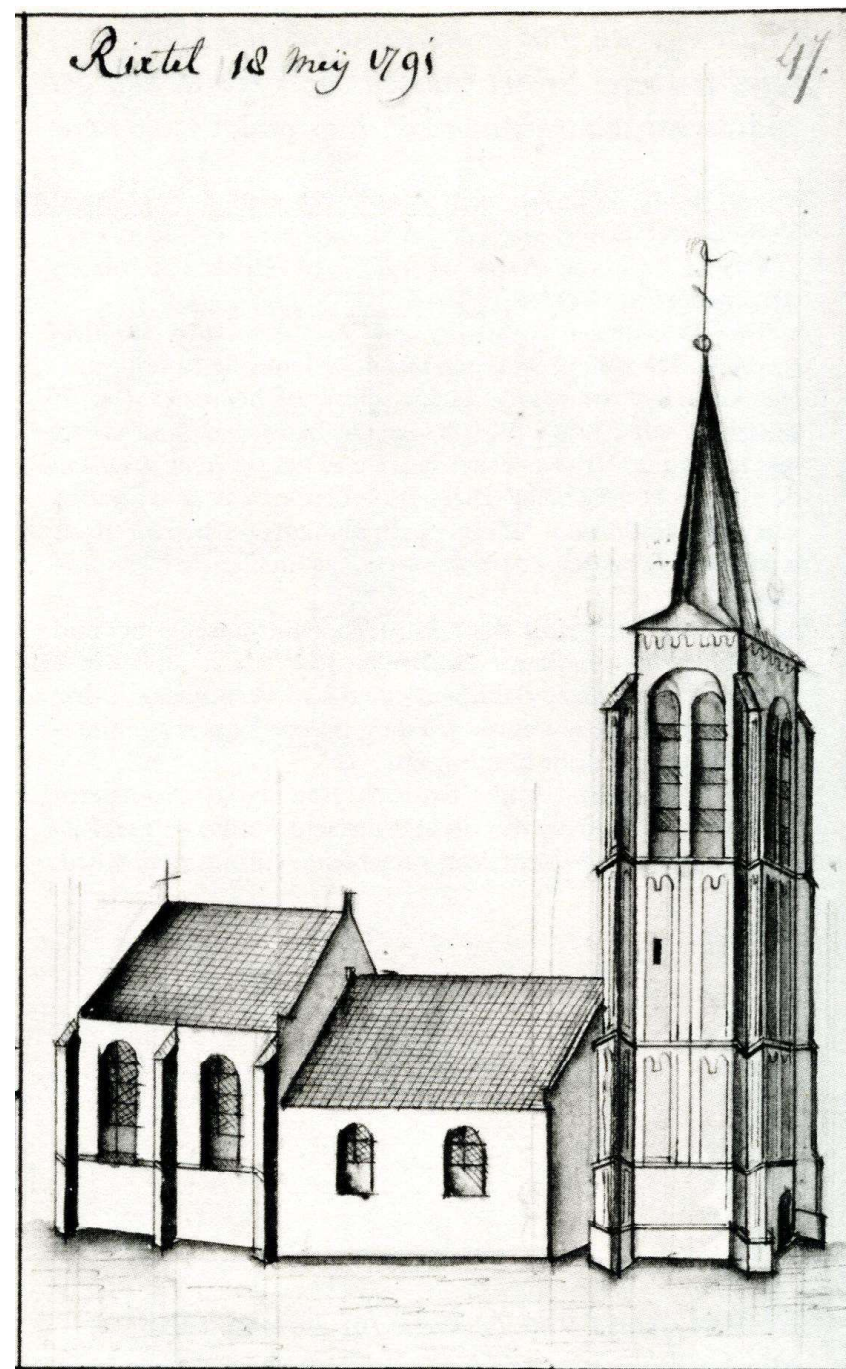
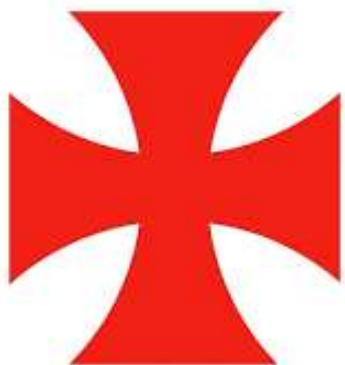
De hoeve werd verpacht vanuit de Commanderie van de Brake in Alphen bij Breda, een bestuurlijke post van de Malthezer ridders. De pachter van de hoeve moest in 1507 maar liefst 24 mud rogge of voor elke mud 29 stuivers en 3 plakken betalen. Na 1616, toen die commanderie aan de familie van Nassau was verkocht, diende de cijns aan de Commanderie te Turnhout te worden betaald.

De hoeve werd na plunderingen enkele keren hersteld en kreeg tussen 1674 en 1787 stenen muren in plaats van lemen wanden. Tot de hoeve behoorden 26 percelen grond, verspreid over Aarle en Rixtel.

In 1807 ging het eigendom van de hoeve met 17 hectare grond over naar de bezittingen van Napoleon Bonaparte en werd het pand vervolgens gepacht door Jan de Vries.

Nadat Napoleon in Waterloo was verslagen, werden zijn eigendommen overgedragen aan het Amortisatiesyndicaat, de Domeinen van de Nederlandse Staat. Pachter Jan de Vries bleef tot 1816 in de hoeve wonen, die toen als "Abtshoeve" werd aangeduid. Daarna volgde pachter Goord Neervens. Die kocht de hoeve in 1818 voor 3600 gulden. Het geheel bestond toen uit een woonhuis met koe- en paardenstal, een graanschuur, schaapstal, brandhuis of schop en een bakhuis. Dit alles bij de kerk van Rixtel, die in 1818 of 1820 gesloopt werd.

Vanaf 1832 werden alle eigendommen per gemeente vastgelegd door het kadaster. De Malthezer hoeve bestond toen uit een woonhuis, een schuur, een schaapskooi, een bakhuis en een koeienstal.

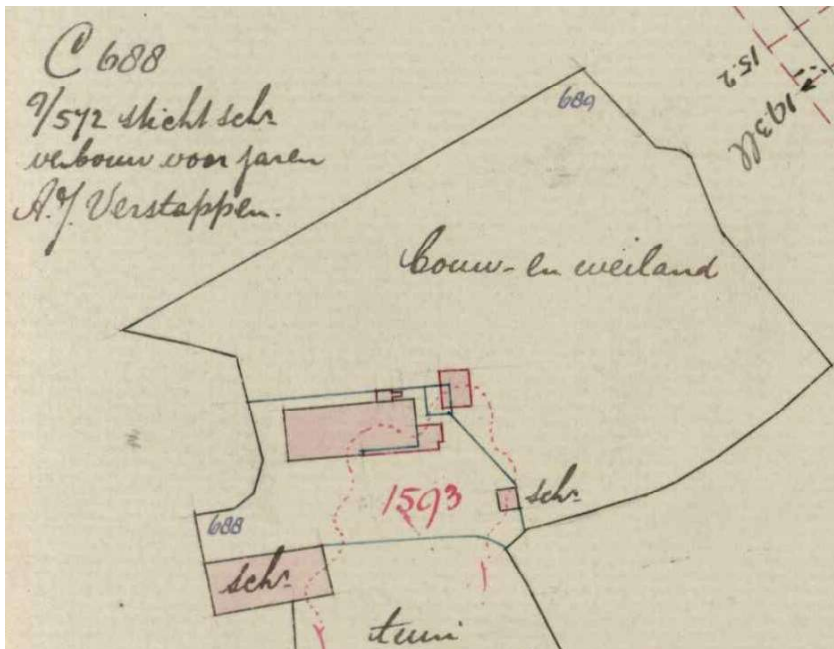

1b Eigenaars en bewoners

Petronella J. Neervens-Berkers, de weduwe van Goord Neervens uit Aarle-Rixtel was bij de aanvang van de kadastrale registratie in 1832 eigenaresse van een huis, schuur en erf in een gebied dat plaatselijk bekend stond als 'De Vloet'. De weduwe stierf in 1833, waarna haar erven in het bezit kwamen van de panden en de gronden. Uiteindelijk werd het bezit in 1834 via de Aarle-Rixtelse landbouwers Jan en Peter Verstappen verkocht aan Cornelis Peter Verstappen, die als bouwman (landbouwer) werd omschreven.

Enige tijd later, het kadaster maakt niet duidelijk wanneer, werd landbouwer Peter Verstappen uit Aarle-Rixtel eigenaar. Vermoedelijk is dat in de jaren '50 van de 19e eeuw gebeurd.

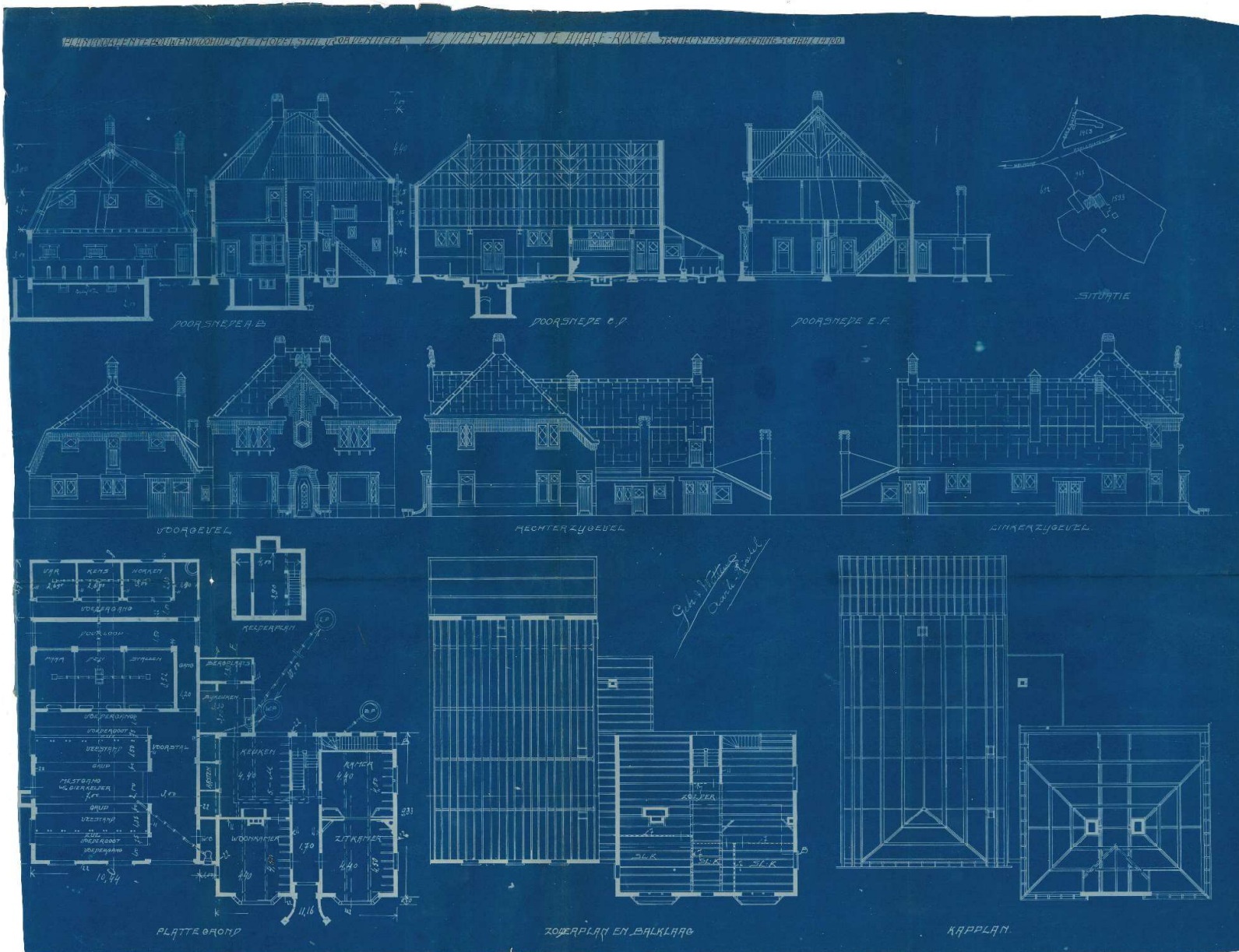
Bij de kadastrale hermeting van 1875 luidde het adres van het complex Rixtel B 67. De omschrijving luidde toen "huis, schuur, erf, stal en bakoven". Aangezien er in het kadaster geen aanwijzing voor een sloop of herbouw van panden gevonden kan worden en gezien het feit dat op de kadastrale minuut van 1828 twee grote en twee kleine panden staan ingetekend, mag ervan uitgegaan worden dat deze vier

gebouwen er in 1828 al stonden. Eigenaar Peter Verstappen overleed in 1892, waarna diens zoon, Antonius J. Verstappen, de boedel erfde. In 1913 werd een schop naast de boerderij gesloopt en een jaar later stond er een nieuwe schop, nagenoeg op dezelfde plaats. Anno 2021 bestaat deze schop nog steeds, zij het in vervallen staat. Bij de genoemde bouwwerkzaamheden constateerde het kadaster dat er zowel aan de voor- als aan de achterzijde van de boerderij in het verleden delen waren aangebouwd, zoals (vermoedelijk) een bakhuis en een kippenren. Op de kadastrale veldwerktekening lezen we dat deze aanbouwen "voor jaren", dus al jaren daarvoor hebben plaatsgevonden. Vanaf 1916 werden dochters Maria C.A. Verstappen en Petronella H.A.C. Verstappen als mede-eigenaren bijgeschreven.

Afbeelding uit het boek van Jean Coenen waarop de boerderij van Maria Verstappen en Toon (?) Verschure en hun volière zijn gefotografeerd.

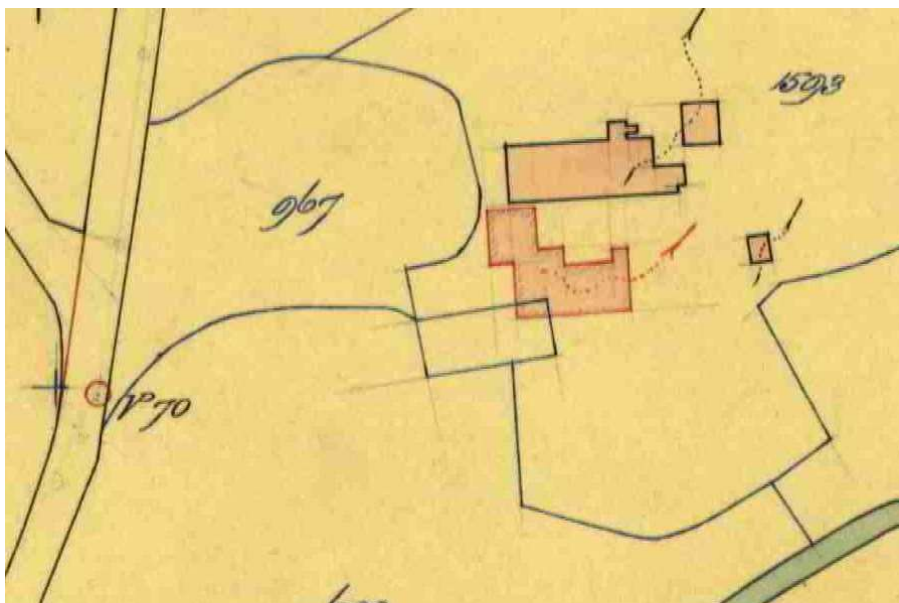

Timmerman Antonius F.J. van Wetten en diens broer, Franciscus H. van Wetten, die metselaar was, maakten in 1923 als architecten een tekening van een nieuw te bouwen woonhuis met aangebouwde stal aan de Aarle-Rixtelscheweg, zoals de naam van de weg destijds luidde, waaraan het complex lag.

Op die bewuste tekening werd de stal links van het woonhuis gesitueerd.

Toen de plannen wat concreter werden, besloot men om de oude schuur, rechts van de boerderij op te offeren ten behoeve van de nieuwe stal, die nu rechts tegen de nieuwe woning gebouwd werd.

De bouwtekening uit 1923 werd daarmee dus gespiegeld uitgevoerd.

De oude boerderij werd na de werkzaamheden ingericht als schuur. Na al deze sloop- en bouwactiviteiten sprak het kadaster van een 'huis, schuur en tuin met bouw- en weiland'. In 1928 kwam het bezit formeel in handen van de Aarle-Rixtelse landbouwer Hendricus J. Verschure Lzn., de echtgenoot van Maria Verstappen. In april 1949 werd het woonhuisgedeelte van de oude boerderij flink onder handen genomen. Een zekere Tony Verschure Azn. legde in die maand de eerste steen van de nieuwbouw van het voormalige woonhuisgedeelte van de oude boerderij. Het oude stalgedeelte bleef bij de werkzaamheden behouden. De twee kleine in 1914 geconstateerde aangebouwde bouwdelen werden gesloopt en de nieuwe gevels werden recht getrokken. De bouw van het nieuwe gedeelte kwam nog in 1949 gereed en het werd in gebruik genomen als fruitbewaarpplaats. Architect van het nieuwe bouwdeel was een zekere J.A.C. van Roij uit Aarle-Rixtel en het adres van het complex luidde op dat moment Helmondseweg B 87. Zoon Laurentius A.N.J. 'Lauran' Verschure (1922-1991) erfde het bezit in 1955.

Lauran Verschure.

Een jaar later overleed zijn vader Hendricus. Laurentius stond in de boeken als fruitteler omschreven. Tussen 1957 en 1962 was Cornelis P. 'Kees' Verschure (1933-2010) volgens de kadastrale leggers in het bezit van de panden en de gronden. Hij was ongetwijfeld familie van Lauran Verschure, die in 1962 opnieuw, nu slechts voor enkele maanden eigenaar werd. Hierna kwam Kees weer in het bezit van de panden. Architect Th. de Jong uit Aarle-Rixtel maakte in 1973 een tekening voor de bouw van een opslagruimte met loopstal onder lessenaarsdak, die rechts tegen de bestaande stal uit 1924 werd gerealiseerd. Dezelfde architect De Jong ontwierp twee jaar later, in 1975, een open karschop op de plaats van de oude stalruimte van de oude boerderij, die wegens bouwvalligheid gesloopt was. Onze informatieverstrekking uit het kadaster stopt in 1989, toen de papieren registratie werd gedigitaliseerd. Op dat moment was Kees Verschure nog altijd eigenaar.

II Architectuur, exterieur

Het complex van de Malthezer Hoeve aan Helmondseweg 41 in Aarle-Rixtel kan in een zevental logische bouwvolumes worden onderscheiden, te weten:

- volume A - een tweelaags woonhuis onder schilddak uit 1924,
- volume B - een enkellaags stalgedeelte, hoofdzakelijk onder mansardedak met voorschild en deels onder lessenaarsdak uit 1924,
- volume C - een enkellaags volume met keuken en bijkeuken onder platdak, gebouwd in twee verschillende fasen
- volume D - een enkellaagse opslagruimte met loopstal onder lessenaarsdak uit 1973,
- volume E - een enkellaagse schop onder zadeldak uit 1913,
- volume F - een enkellaagse voormalige fruitbewaarplaats onder zadeldak uit 1949 en
- volume G - een enkellaagse open karschop onder asymmetrisch zadeldak uit 1975.

De schop uit 1913.

Zoals in de opdrachtomschrijving staat vermeld, zullen wij uitsluitend het exterieur van de volumes A, B en C in deze rapportage beschrijven.

Volume A, algemeen

Volume A betreft een tweelaags woonhuis onder schilddak. De gevels zijn opgetrokken in schoon metselwerk van donkerrode bakstenen in kruisverband.

Volume A, voorgevel

De voorgevel van volume A is symmetrisch vormgegeven, waarbij drie vensterassen zijn gecreëerd. De buitenste vensterassen verhouden zich als lijstgeveldelen. De centrale vensteras is voorzien van een Vlaamse gevel onder zadeldak.

Op de begane grond is op twee plaatsen een halfsteense rollaag aangebracht. Die twee rollagen verhouden zich als onder- en tussendorpels. In de hoeken twee op elkaar geplaatste baksteenkoppen.

In de centrale vensteras bevindt zich de entree van het pand in een trapeziumvormige portiek. De genoemde rollagen lopen in deze portiek door in de wangen en de achterwand. Centraal in deze achterwand staat de houten voordeur. Deze bevat één fors geprofileerd paneel dat aan de bovenzijde een zeer flauwe trapeziumvorm heeft.

De lichtgeknikte bovendorpel van het paneel bevat een bovendorpelomlijsting met rechte oren. Op ooghoogte is in het paneel een rechthoekig enkelruits venster geplaatst. De deur bevat verder een ronde, geelkoperen deurgreep.

Boven de deur een geprofileerd deurkalf met daarboven een trapeziumvormig vijfruits bovenlicht, waarvan de houten roeden de letter "W" vormen en de ruiten driehoekig van vorm zijn en uit geel kathedraalglas zijn opgebouwd.

Het metselwerk naast de diagonaal aangebrachte stijlen van het bovenlicht is trapsgewijs opgebouwd. Deur en bovenlicht zijn gevat in een houten kozijn, waarvan de stijlen rusten op een hardstenen drempel met lage deurneuten. In de rechterkozijnstijl is een koperen elektrische drukbel geplaatst.

Het bovenlicht wordt overspannen door een halfsteense rollaag. In de rechterwang van de portiek is een betonnen brievenleuf aangebracht. Het plafond van de portiek is wit gepleisterd. Hierin is een smeedijzeren lantaarn gehangen, waarvan het centrale gedeelte trapeziumvormig is en naar onderen versmalt. De ruitjes zijn van blank kathedraalglas. Als versiering zijn aan de bovenzijde gesmede S-voluten aangebracht en onderaan een bolvorm van spijlen.

De portiekvloer is belegd met rood graniet met in het midden een rechthoekig veld van witte terrazzo. Aan de voorzijde van de vloer ligt een rand van rode baksteenklinkers.

Aan weerszijden van de portiek staat een vierkante bakstenen pijler, opgebouwd in een halfsteens verticaalverband. Het metselwerk ligt in de hoeken een fractie terug ten opzichte van het metselwerk aan de voorzijde, waar in de middelste verticale baksteenlaag in het bovenste deel van de pijlers drie zaagtanden zijn aangebracht. In de rechterpijler is onder de zaagtanden een metalen huisnummerbordje '41' geplaatst. Beide pijlers worden afgetopt door een halfsteense rollaag die doorloopt in de tussendorpelbanden van de voorgevel en in de portiek.

De portiek wordt bereikt via een stoepje, dat is belegd met vierkante betontegels met aan de voorzijde een rode klinkerrand en geheel vooraan een betonrand. Aan weerszijden van dit stoepje staat een bakstenen muurdeel dat naar buiten toe een lichte kromming vertoont. De muurdelen zijn opgebouwd in een staand verband en zijn aan de zijde van de reeds genoemde baksteenpijlers een stukje hoger dan aan de voorzijde. De muurdelen worden afgetopt door een halfsteense rollaag die de hoogteverschillen van de muurdelen volgt en zodoende de vorm van een half ojief vertoont.

Geheel vooraan staat aan beide zijden een lage vierkante pijler, opgebouwd in een halfsteens verband en afgetopt met een halfsteense rollaag. De portiek is trapeziumvormig, waarbij het metselwerk in de beide diagonale zijden trapsgewijs oploopt. Dit metselwerk heeft een iets donkerdere kleur rood dan het overige metselwerk in de gevel.

Dat geldt ook voor de getoogde strek die de trapeziumvormige opening overspant en die 1 $\frac{3}{4}$ steens tot 2 $\frac{1}{4}$ steens is opgebouwd. In de middelste verticale baksteenlaag van de getoogde strek zijn twee zaagtanden aangebracht. Het donkerrode metselwerk rondom de trapeziumvormige opening van de portiek wordt aan de bovenzijde afgetopt met een licht uitstekende koppenlaag in een lichte Omega-vorm.

Zowel links als rechts is op de begane grond een trapeziumvormige erker opgebouwd. Centraal onderaan in beide borstweringen zijn enkele verticale ventilatiegleuven aangebracht. De borstweringen worden afgetopt door een halfsteense rollaag die in de gevel doorloopt als onderdorpelband. De rollagen in de erkers zijn gedeeltelijk bekleed met een loodslabbe.

De vensterdelen van de erkers zijn in het recente verleden vernieuwd en zijn daarbij versoberd qua uiterlijk. Het betreft aan beide zijden een forse enkelvoudige ruit aan de voorzijde en twee smallere enkelvoudige ruiten aan weerszijden daarvan, die een rechthoekig-staand formaat hebben. Bovenaan in de smalle ruiten zijn ventilatie-eenheden aangebracht. Boven de vensterdelen zijn houten of trespa boeiboorden aangebracht, afgetopt met aluminium daktrims.

In beide erkers steekt uit de buitenste boeiboorden een loden waterspuwer. De platte daken van de erkers zijn bekleed met loodslabben die ook gedeeltelijk op het bovenliggende metselwerk geplaatst zijn.

In de centrale vensteras op de verdieping, die feitelijk een zolderverdieping is, omdat aan de achterzijde de dakvoet verlaagd is, is een modern, puntstaand, houten zesruitsvenster aangebracht, waarvan de twee verticale stijlen langer zijn dan de vier overige kozijndelen.

Het venster bevat twee kepervormige enkelruits ramen, waarin ook weer de trapeziumvorm herkend wordt. Het venster wordt omgeven door een halfsteense rollaag, met geheel bovenaan en onderaan een kepervormige betonnen sluitsteen met driehoekige inkeping.

Zowel links als rechts op de verdieping is een rechthoekigstaand drielichtvenster aangebracht, opgebouwd uit drie rechthoekigstaande enkelruitsramen. De neggen van het rechtervenster zijn echter iets dieper dan het linkervenster dat van jongere datum is. De vier stijlen van elk van beide drielichtvensters lopen aan de onderzijden een fractie door in de schuin geplaatste bakstenen raamdorpels.

Aan de uiteinden van deze raamdorpels hangen metalen haken in de gevel, die vermoedelijk in het verleden plantenbakken droegen. Dit vermoeden wordt versterkt door de aanwezigheid van vier bakstenen draagstenen of consoles die oorspronkelijk een dragende functie hadden, maar nu geen functie meer hebben. Elk van deze draagstenen is opgebouwd uit twee verticaal geplaatste, licht uitstekende baksteenstreken, afgetopt door twee verder uitstekende, verticaal geplaatste baksteenkoppen.

Tussen deze uitstekende baksteenkoppen zijn in het metselwerk van de gevel halfsteense rollagen aangebracht. Boven elk van de vensterpartijen een steense rollaag die onderdeel vormt van een baksteenfries, bestaande uit drie en een halve lichtuitkragende steense rollagen in een verticaal stapelverband.

Elk van beide lijstgeveldelen wordt bekroond door een houten bakgoot met geprofileerde neuslijst en een zinken kraal, ondersteund door houten klossen met ojiefprofiel.

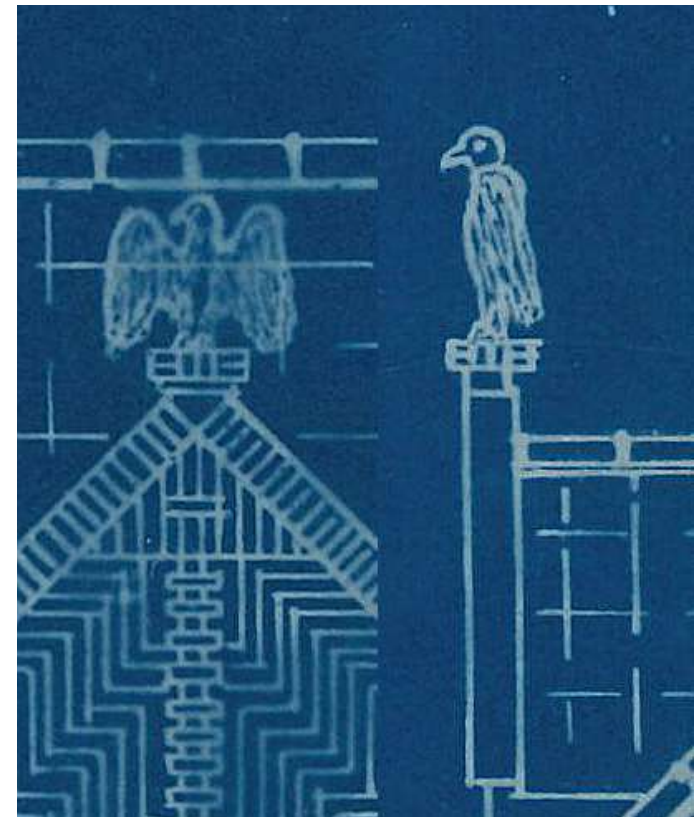
De centrale Vlaamse gevel is -geheel in stijl- kepervormig opgemetseld met bovenaan een tuitstuk. De Vlaamse gevel is blind en opgebouwd uit siermetselwerk, waarvan de twee halfsteense rollagen en de centrale betonnen sluitsteen boven het zeshoekige venster op de verdieping het fundament vormen. Van hieruit loopt het metselwerk trapsgewijs in een elleboogverband aan beide zijden omhoog tot ongeveer driekwart hoogte van de Vlaamse gevel.

Tussen beide uitwaaiierende geveldelen is, loodrecht boven de genoemde sluitsteen een verticale kolom gemetseld, opgebouwd uit liggende baksteenstrekken, afgewisseld door klezoren met daartussen uitstekende baksteenkoppen. Ook deze kolom met siermetselwerk loopt tot ongeveer driekwart hoogte van de Vlaamse gevel. Het metselwerk daarboven, in de top van de gevel is opgemetseld in een halfsteens verticaalverband.

De twee schuine zijden van de tuitgevel worden afgetopt door een steense rollaag van afwisselend baksteenstrekken en dubbele -koppen. het tuitstuk steekt licht uit en is opgebouwd uit liggende baksteenstrekken en -koppen. Volgens de oorspronkelijke bouwtekening uit 1923 stond bovenop het tuitstuk een zogenaamd topstuk, een sculptuur van een roofvogel met half opengeslagen vleugels. Op een oude foto is te zien dat dit vogelbeeld enigszins afwijkend is geplaatst. Helaas is dit beeld tegenwoordig van de gevel verdwenen.

Volume A, linkerzijgevel

Omdat de achtergevel van volume A iets minder hoog is dan de voorgevel, is de dakvoet daar verlaagd, wat in de zijgevels resulteert in een afgeschuinde hoek. In de linkerzijgevel bevindt deze hoek zich links bovenaan. Uiterst rechts in de linkerzijgevel loopt een zinken regenpijp langs de gevel naar beneden.

Aan de onderzijde van de gevel is een trasraam opgemetseld, dat wordt afgetopt door een halfsteense rollaag, met in de hoeken twee op elkaar geplaatste baksteenkoppen. Rechts op de begane grond een rechthoekig-staand houten enkelruits venster. Hieronder een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Het venster wordt overspannen door een anderhalfsteense rollaag.

Links op de verdieping een relatief forse, rechthoekig-staande gevelopening met diepe neggen, die dichtgezet is met een beplating. Onder de opening een halfsteense rollaag en bovenaan een steense strek van afwisselend baksteenstrekken en dubbele -koppen. Opmerkelijk aan deze strek is dat deze opgenomen is in een drieënhalfsteense rollaag als baksteenfries, waarvan het metselwerk verticaal gestapeld is opgebouwd, in tegenstelling tot de bakstenen van de strek die iets schuin staan.

Rechts op de verdieping een rechthoekig tweeruits houten stolpvenster dat iets hoger in de gevel is geplaatst dan het venster links. Onder het venster een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. De overspanning van het venster is opgenomen in de drieënhalfsteense rollaag, waar de gevel mee wordt beëindigd. Ter hoogte van het afgeschuinde deel van de gevel zijn kleine vlechtingen aangebracht. In het bovenste deel loopt de drieënhalfsteense rollaag door tot aan de schuine zijde. Het lijstgeveldeel van de gevel wordt bekroond door een houten bakgoot met geprofileerde neuslijst en een zinken kraal, ondersteund door houten klossen met ojiefprofiel. Deze bakgoot loopt als windveer door in het afgeschuinde gedeelte en wordt daar afgetopt door een houten waterbord in plaats van een zinken kraal. Ook deze windveer wordt ondersteund door ojiefvormige klossen.

Volume A, rechterzijgevel

Van de rechterzijgevel van volume A is slechts het voorste gedeelte van de begane grond en de gehele verdieping zichtbaar. De gevel is nagenoeg geheel gespiegeld gelijk aan de linkerzijgevel. Enige verschil met de linkerzijgevel wordt gevormd door het venster rechts op de verdieping dat op dezelfde manier is opgebouwd als het venster links daarvan en even hoog in de gevel is geplaatst.

Op twee plaatsen in het centrale deel van de verdieping zijn bevestigingen geplaatst van een televisieantenne, waartoe ook een schotelantenne behoort.

Volume A, achtergevel

Zoals reeds vermeld, is de achtergevel een stukje lager uitgevoerd dan de voorgevel. Omdat de dakvoet hier verlaagd is en zich deels over de verdieping uitstrekt, noemen we deze verdieping een zolderverdieping. Van de achtergevel is een klein gedeelte links op de begane grond bebouwd met volume C.

Onderaan de achtergevel een trasraam dat wordt afgetopt door een halfsteense rollaag, met in de hoeken twee op elkaar geplaatste baksteenkoppen. Even links van het midden van de gevel loopt een zinken regenpijp langs de gevel naar beneden.

Ingeklemd tussen deze regenpijp en volume C bevindt zich links op de begane grond een fors, rechthoekig enkelruits venster, waarvan de stijlen een fractie verder doorlopen naar de onderstaande schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Het venster wordt overspannen door een rollaag van drieklezoren.

Rechts van de regenpijp een glashoutdeur met in het onderste deel drie rechthoekig-staande spiegelpanelen en in het bovenste deel een venster met roedenverdeling van drie bij vijf ruiten. De deur is gevat in een houten kozijn met vrij diepe neggen, waarvan de stijlen rusten op een hardstenen drempel met lage neuten en aan beide zijden een neuslijst. Ook deze deur wordt overspannen door een rollaag van drieklezoren.

Rechts op de begane grond een moderne set dubbele glashouten stolpdeuren. Hierboven een drieruits bovenlicht. Deuren en bovenlicht zijn gevat in een houten kozijn, waarvan de stijlen rusten op een betonnen drempel met neuslijst. De deuren worden overspannen door een rollaag van drieklezoren.

Op de lage zolderverdieping in de achtergevel zijn rechts, boven de dubbele deuren, twee sets houten tweelichtvensters geplaatst, opgebouwd uit twee nagenoeg vierkante enkelruitsramen. De drie stijlen van elk van beide tweelichtvensters lopen aan de onder-

zijden een fractie door in de schuin geplaatste bakstenen raamdorpels. Boven elk tweelicht een dubbele halfsteense rollaag ter overspanning. Loodrecht boven de centrale deur in de achtergevel is een rechthoekig-staand glas-in-loodraam aangebracht, waarvan de loden roeden een pauw uitbeelden. De ruiten zijn van gekleurd glas in verschillende kleuren, dat bovendien gedeeltelijk gebrandschilderd is. De gebrandschilderde delen beelden de veren en de pauwogen van de pauw uit. Onder dit glas-

in-loodraam een licht schuin geplaatste bakstenen raamdorpel, boven het raam een steense strek van afwisselend baksteenstrekken en dubbele -koppen. In het metselwerk boven de strek is een armatuur van een hanglamp bevestigd. De gevel wordt afgetopt door een zinken mastgoot.

Volume A, dak

Het schilddak met aan de voorzijde een Vlaamse gevel onder zadeldak en aan de achterzijde een verlaagde dakvoet is belegd met blauwe, gesmoorde Tuile du nord dakpannen met een ronde wel.

Op beide uiteinden van de nok van het dak staat een bakstenen schoorsteen, opgemetseld in schoon metselwerk van rode bakstenen in een halfsteens verband. De bovenste drie baksteenlagen van de schoorstenen liggen trapsgewijs steeds iets verder terug ten opzichte van het overige metselwerk van de schoorstenen. Beide schoorsteenpijpen in de schoorstenen worden afgetopt met een boldraadrooster.

Volume B, algemeen

Het oorspronkelijk links getekende volume B is in 1924 rechts tegen volume A gebouwd. De voorgevel van volume B staat 4 meter 65 naar achteren ten opzichte van de voorgevel van volume A. De gevels van volume B zijn opgebouwd in schoon metselwerk van donkerrode bakstenen in kruisverband. Dat geldt ook voor het voorgeveldeel van een smal, enkellaags bouwdeel onder platdak dat tussen de volumes A en C enerzijds en volume B anderzijds staat. Dit deel onder platdak was ingetekend als toilet.

Uiterst links in dit smalle geveldeel loopt een zinken regenpijp langs de gevel naar beneden. Direct rechts hiervan staat een niet origineel houten rondboogvenster, opgevuld met modern glas-in-lood, waarvan de ruiten van figuurglas zijn, type guss antiek, in verschillende kleuren. Onder het venster een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Boven het venster een halfsteense rondboog. Het smalle geveldeel wordt beëindigd door een dubbelse rollaag van drielozoren, waarvan de bovenste uitsteekt.

Volume B, voorgevel

De voorgevel van volume B is opgebouwd als enkellaagse trapeziumvormige wolfgevel. Uiterst rechts loopt een kunststof regenpijp langs de gevel en de schuine daklijn omhoog. Aan de onderzijde van de gevel is een trasraam met halfsteense rollaag geplaatst.

De indeling van de gevel is symmetrisch met centraal op de begane grond een metalen garagedeur die naar boven toe geopend kan worden. Onder de garagedeur een betonnen drempel.

Boven de garagedeur een steense rollaag met oren ter overspanning. In het metselwerk direct hierboven is -oorspronkelijk vermoedelijk over de gehele breedte van de gevel- een halfsteense rollaag of bovendorpelband gemetseld. In het deel boven de garagedeur wordt deze rollaag onderbroken door een anderhalfsteense rollaag die minder breed is dan de breedte van de garagedeur.

Links op de begane grond een glashoutdeur boven een dubbele drempel van betonklinkers. De deur is met geknikte L-vormige raamgehangen verbonden aan de duimen in het metselwerk. De ruit van de deur is van draadglas. Rechts van de deur een nagenoeg vierkant enkelruitsvenster.

De afbeeldingen op deze pagina zijn opgenomen door de heer R. Hellings.

Onder het venster een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel, deels bedekt met een laag van dunne tegels. Het metselwerk onder dit venster is in een latere fase is opgebouwd, omdat hier oorspronkelijk een dubbele deur stond. Het venster wordt overspannen door een laag van moderne lichtrode baksteenstrekken, waarboven zich een origineel deel van een rollaag bevindt, nu nog bestaande uit klezoren.

Als extra overspanning is boven de deur en het venster een betonnen latei geplaatst, waarachter mogelijk een stalen balk schuilgaat. De latei is met rode verf geschilderd in een baksteenpatroon, waarbij de rode verf de voegen moet voorstellen.

Rechts op de begane grond dezelfde indeling als links, maar dan gespiegeld. Onder het venster uitsluitend de raamdorpel van dunne, schuin geplaatste tegels.

Centraal op het niveau van de zolder staat een relatief forse, rechthoekige gevelopening die met een beplating is dichtgezet. Onder de gevelopening een halfsteense rollaag. De opening wordt overspannen door een tweesteense rollaag die zich over de gehele breedte van het rechte deel van de wolfgevel strekt.

Zowel links als rechts op het niveau van de zolder een nagenoeg vierkant enkelruits houten venster, waaronder een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Het bovenste deel van beide ramen bevindt zich ter hoogte van de onderste van de dubbele steense rollaag. Boven het venster is nog ruimte voor één steense rollaag. De schuine zijden van de gevel worden beëindigd door vlechtingen in het metselwerk.

De wolfgevel wordt bekroond door een houten bakgoot met geprofileerde neuslijst en een zinken kraal, ondersteund door houten klossen met een ojiefprofiel. Deze bakgoot loopt als windveren aan beide uiteinden door langs de schuine delen van de gevel en wordt op die plaatsen afgetopt door een houten waterbord in plaats van een zinken kraal. Ook deze windveer wordt ondersteund door ojiefvormige klossen.

Volume B, rechterzijgevel

Van de rechterzijgevel van volume B is sinds 1973 alleen het voorste deel in het zicht. Het overige deel van de gevel bevindt zich aan de binnenzijde van volume D.

De gevel is voorzien van een trasraam met halfsteense rollaag. In het aan de buitenzijde zichtbare deel van de gevel staat een houten tweelichtvenster, waarvan de drie stijlen iets doorlopen in de schuin geplaatste bakstenen raamdorpel daaronder. Boven het venster een halfsteense rollaag.

Uiterst rechts in dit geveldeel is ene stukje van een betonnen latei te zien die vroeger een dubbele deur overspande. Nu is die deur dicht gemetseld. Ter hoogte van de balklaag is boven de latei een staafanker zichtbaar.

Het overige deel van de rechterzijgevel, zichtbaar aan de binnenzijde van volume D, bevat twee vergelijkbare tweelichtvensters en nog een originele set dubbele glashoutdeuren op het uiteinde van de gevel. Het glas is in beide deuren vervangen door ondoorzichtig plastic. De deuren worden overspannen door een betonnen latei. Tussen beide tweelichtvensters heeft vermoedelijk oorspronkelijk of in een latere fase een hoge dubbele deur gestaan. De hoog geplaatste betonnen latei resteert hier nog van. De ontstane ruimte na het verwijderen van de deuren is dicht gemetseld en er zijn twee nagenoeg vierkante houten enkelruits vensters in opgenomen.

Onder elk van beide vensters een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Als overspanning van de vensters een doorlopende laag van lichtrode baksteenstrekken met daarboven, onder de latei, een halfsteense rollaag.

Oorspronkelijk liep de rechterzijgevel aan de uiterste rechterzijde nog door in een enkellaags geveldeel met schuine zijde, behorende tot een varkenshok onder lessenaarsdak. In 1973 is deze schuine gevel in twee fasen opgehoogd met bronskleurige bakstenen als onderdeel van een gevel van volume D. In het oorspronkelijke metselwerk van het varkenshok uit 1924 is een rechthoekig-liggend enkelruits venster

opgenomen. De stijlen lopen hier weer iets verder door in de schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Het venster wordt overspannen door een halfsteense rollaag.

Volume B, achtergevels

De achtergevel van volume B is opgebouwd als een geknikte topgevel, waarvan het onderste deel links in 1973 iets is verlengd.

Op het zolderniveau drie nagenoeg vierkante, houten enkelruitsvensters onder halfsteense rollagen en waarvan de stijlen iets doorlopen in de schuin geplaatste bakstenen raamdorpels. Het middelste venster is dicht gezet met een beplating waaruit een afvoerpijp steekt.

Centraal op het niveau van de vliering een klein, rechthoekig-staand enkelruits venster met een vergelijkbare afwerking als de drie onderstaande vensters. Ook dit venster is dicht gezet met een beplating. De schuine zijden van de gevel worden beëindigd met een laag van baksteenstrekken, waarboven een cementrand.

De achtergevel van het enkellaagse varkenshok is oorspronkelijk opgebouwd in schoon metselwerk van donker-rode bakstenen in kruisverband. De gevel bevat een trasraam met een halfsteense rollaag daarboven. In het linkerdeel van de gevel zijn drie kleine, getoogde houten deuren zichtbaar. Deze zijn voorzien van metalen geheng en staan iets hoger in de gevel. Onder elk deurtje een halfsteense rollaag. Elk deurtje wordt overspannen door een halfsteense segmentboog.

In een latere fase is de achtergevel verhoogd met een schoon metselwerk van lichtrode bakstenen in een staand verband.

Volume B, de daken

Het mansardedak van volume B is belegd met blauwe, gesmoorde Tuile du nord dakpannen met een rechte wel. Binnen volume D zijn de dakpannen en daksporen van het onderste dakschild verwijderd, waardoor er op die plaats vrij zicht is op de kapconstructie van volume B. Het lessenaarsdak van het varkenshok aan de achterzijde is belegd met golfplaten.

Volume C

Van volume C is de noordelijke zijgevel zichtbaar. Deze is tot stand gekomen in twee bouwfasen, waarvan de oudste zich aan de zijde van volume A bevindt en eveneens uit 1924 stamt. Het achterste deel van volume is van jongere datum.

Staande op het achtererf van het complex springt het rechterdeel van de zijgevel van volume C iets terug. De geveldelen uit 1924 zijn opgebouwd in schoon metselwerk van donkerrode bakstenen in een klezoorverband, met aan de onderzijden een trasraam met een halfsteense rollaag daarboven.

In het terugspringende rechterdeel van de gevel staat een moderne glas-houtdeur, gevat in een houten kozijn waarvan de stijlen rusten op een betonnen drempel. Onderdeel van het kozijn is een vierkant raamkozijn van een enkelruits schouder-venster rechts van de deur.

Onder dit venster een schuin geplaatste raamdorpel. Deur en venster worden overspannen door een doorlopende halfsteense rollaag. De gevel wordt afgetopt met een houten of trespas boeiboord met aluminium daktrim.

Rechts in het centrale, uitstekende geveldeel uit 1924 staat een houten vierlicht-kruisvenster, opgebouwd uit vier rechthoekige enkelruits onder-ramen en vier vierkante enkelruits bovenramen. Onder het venster een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel. Boven het venster een halfsteense rollaag.

Links in dit geveldeel loopt een kunststof regenpijp langs de gevel naar beneden. Ook dit geveldeel wordt beëindigd door een boeiboord met daktrim.

Het linkerdeel van de gevel is jonger en is opgebouwd in schoon metselwerk van lichtrode bakstenen in een klezoorverband. Uiterst links loopt een kunststof regenpijp langs de gevel naar beneden. Onderaan in de gevel opnieuw een trasraam met halfsteense rollaag. Rechts een klein rechthoekig houten enkelruits venster met een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel.

Links een rechthoekig houten vierruits venster. Tussen beide vensters een aluminium garagedeur onder een halfsteense rollaag. Ook dit geveldeel wordt beëindigd door een boeiboord met daktrim.

Uit het platdak van het bouwdeel uit 1924 steekt een bakstenen schoorsteen, opgebouwd in een halfsteens verband. Uit de schoorsteen steekt een lange aluminium afvoerpijp, afgetopt met een schoorsteenkap, type Chinese hoed.

III Conclusies, samenvatting en adviezen

Conclusie

De architectuur van het woonhuis wordt door ons als hoog monumentaal beoordeeld.

De stal wordt door ons bouwhistorisch als indifferent beoordeeld. Maar op basis van het agrarische geheel oordelen wij, dat de stal met zijn wolfeind aan de voorzijde een beeldbepalende combinatie met het woonhuis vormt. Herbouw van de voorgevel van deze stal (met een wolfgevel), bij voorkeur op basis van de bouwtekening uit 1923, wordt door ons aangeraden. Daarbij dient de ligging (iets naar achteren) te blijven gehandhaafd.

De keuken aan de achterzijde wordt door ons eveneens als indifferent beoordeeld, maar behoeft geen herbouw na eventuele sloop.

Deze conclusie uit ons bouw- en cultuurhistorisch onderzoek is het gevolg van de waardering die de antwoorden op vragen naar de cultuurhistorische en architectonische waarde van een object geven. De belangrijkste vragen, die gesteld kunnen worden om de monumentaliteit vast te kunnen stellen, luiden:

- hoe wordt het uiterlijk van het pand beleefd?
- is het pand onderdeel van het collectieve geheugen van de stad?
- is het pand nog authentiek en gaaf?
- is de architect landelijk bekend en/of de architectuurstijl bijzonder?
- is de combinatie van panden aan deze straat samenhangend?
- is dit soort panden kenmerkend voor deze streek?

De hiervoor gestelde vragen zullen wij beantwoorden, zodat onze bouw- en cultuurhistorische waardering duidelijk wordt.

-Het woonhuis is gebouwd met veel kenmerken van de expressionistische bouwstijl. Hiertoe behoren de Amsterdamse Schoolstijl en ook de stijl van het zakelijk expressionisme. Deze laatste bouwstijl wordt tot in detail in de voorgevel van het woonhuis teruggevonden.

Rond 1910 ontstond de architectuurstijl van het expressionisme. En dat was weer een reactie op het in veler ogen veel te zakelijke rationalisme. De stijl van de Amsterdamse School is een onderdeel van de expressionistische architectuur. Versieringen, vooral in de vorm van expressie van gevels en torenvormige opbouwen hadden hier weer de voorkeur.

Het zakelijk expressionisme wordt vooral gekenmerkt door de vele manieren van versiering die met bakstenen kunnen worden toegepast. De rij dieper liggende bakstenen in de Vlaamse gevel wordt door verticaal geplaatste, uit de wand stekende bakstenen omklemd, waardoor een plastische band ontstaat. De entreepartij met horizontaal en verticaal geplaatste bakstenen, met een uit de wand stekende segmentboog boven de voordeur en twee begeleidende muurtjes in een golvende beweging voor de deur zijn schoolvoorbeelden van deze bouwstijl. De voorgevel en de naar buiten toe staande erkers van het woonhuis stralen die expressionistische geachte uit.

Bovendien brengen die uitstekende trapeziumvormige erkers met de gemetselde basis beweging in de gevel, die daarmee ook een sterke horizontale geleding krijgt.

De top van de gevel is met een Vlaamse gevel versierd. Die is volledig gevuld met op een versierende wijze gemetselde bakstenen. Juist bij het expressionisme was een bakstenen wand van deels verticaal gemetselde strekken iets dat vaker voorkwam. Dat dit stuk wand niet erg constructief was, nam men op de koop toe. Ook in de zij- en achtergevels zien we bakstenen expressionistische versieringen.

-Het feit dat dit woonhuis, voorheen de Malthezer Hoeve genoemd, in de geschiedenis terug te volgen is tot in de middeleeuwen, is bijzonder. Helaas is van de middeleeuwse woning geen enkel relict overgebleven. Een enkele aanwijzing voor de belangrijkheid van deze boerderij is de met bomen omzoomde oprijlaan. Dit soort oprijlanen is gebruikelijk bij kasteelachtige gebouwen.

-Hoewel dus niet middeleeuws, is dit pand nog voor grote delen authentiek. Dat wil zeggen, dat de “nieuw” gebouwde hoeve in 1924 in de bouwstijl van het zakelijk expressionisme werd gebouwd. De daarbij horende art-decostijl is zowel een bouwstijl als een kunstrichting en is in het interieur van het pand overdadig terug te vinden in bijvoorbeeld de trappenhall.

-Timmerman Antonius F.J. van Wetten en diens broer, metselaar Franciscus H. van Wetten zijn plaatselijk opgeleid in het plaatselijke familiebedrijf van metselaars. Uit de ingediende bouwtekening blijkt, dat zij volledig op de hoogte waren van de modernste bouwstijlen.

-Het boerencomplex in dit deel van Aarle-Rixtel staat in een landelijke omgeving. Het wordt door gras- en akkerland omgeven en aan de achterzijde van de boerderij staat ook nog een oude boerderij. Maar verderop heeft de modernisering sterk toegeslagen.

De stal en de keuken zijn in de loop van de jaren aangepast aan de wensen van de toenmalige eigenaars. Delen van gevels zijn vernieuwd, vervangen en de stal is in een zeer slechte staat van onderhoud. Het is echter wenselijk om het aanzicht van de stal, zoals dat vanaf de oprijlaan zichtbaar is, te bewaren. Dat geldt dan voor het gehele volume, de breedte, de hoogte en ook de vormgeving van het dak. Kenmerkend hierbij is een duidelijk verschil tussen het woonhuis en de stal. De stal staat ruim vier meter naar achteren in vergelijking met het woonhuis. Het woonhuis en de stal vormen een ensemble en versterken samen het agrarische karakter van het complex.

De keuken ligt aan de achterzijde van het woonhuis en is als oud element niet meer herkenbaar door de vele vernieuwingen en verbouwingen. De bouw- en cultuurhistorische waarde van deze keuken is dus nihil.

Adviezen

Bewaar en behandel het woonhuis met zorg. De combinatie van een exterieur van zakelijk expressionisme en een interieur van art-deco is voor plaatselijke begrippen bijzonder. Wij hebben het woonhuis slechts vluchtig bekeken. Ons vielen hier de granitovloeren, de monumentale trappenhal en de originele kapconstructie uit 1924 positief op. Wellicht zijn meer elementen in het woonhuis bijzonder, maar die hebben wij in dit korte tijdsbestek niet gezien.

De oprijlaan is een kenmerkend deel van het complex en dient in stand te worden gehouden.

De stal zou ofwel gerestaureerd dienen te worden, ofwel te worden herbouwd voor wat betreft de voorgevel. De kleur van de bakstenen en het toe te passen voegwerk is daarbij erg belangrijk.

Plastic kozijnen in verband met warmte-isolatie worden door ons ten stelligste afgeraden. Dit woonhuis verdient houten kozijnen.

Samenvatting van monumentwaarden

hoog monumentaal

- gehele volume A, met uitzondering van:
- hout- en glaswerk van beide erkers in de voorgevel van Volume A (zie: positief monumentaal)
- deur, dubbele deuren met bovenlichten en venster op de begane grond van de achtergevel van volume A (zie: indifferent)

positief monumentaal

- hout- en glaswerk van beide erkers in de voorgevel van volume A

indifferent (zie voor uitleg van deze term de volgende pagina)

- deur, dubbele deuren met bovenlichten en venster op de begane grond van de achtergevel van volume A
- gehele volume B, met dien verstande dat geadviseerd wordt om ten minste de voorgevel in oorspronkelijke staat opnieuw op te metselen. De voorgevel van de stal ligt nu enkele meters terug ten opzichte van de voorgevel van het woonhuis. Dat dient zo te blijven. Herbouw van de stalgevel en verplaatsing ervan naar rechts (zodat een tussenruimte van enkele meters ontstaat) is acceptabel.
- gehele volume C

IV Interne waardestelling

Aan een bouw- en cultuurhistorisch rapport horen standaard een of meerdere waardenstellingstekeningen te worden gevoegd. Daarop wordt normaliter aangegeven, welke onderdelen van de buitengevels en het interieur met zijn balklagen een bepaalde monumentwaarde vertegenwoordigen. In dit onderzoek zijn alleen de buitengevels van het woonhuis en de stal betrokken. De hierna gepresenteerde afbeeldingen hebben dan ook alleen betrekking op die buitengevels. De indeling en monumentwaardigheid van de interieurs is hier niet (in kleuren) aangegeven. De uitwerking van het onderzoek dient conform de “Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek” (Den Haag, 2009) te worden uitgevoerd. Bij een interne waardenstelling worden de monumentwaarden van een pand in onderlinge samenhang vergeleken. Op basis daarvan vindt een classificatie plaats in drie categorieën.

De categorieën die worden aangeduid, zijn:

- hoge monumentwaarde (van groot belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied);
- positieve monumentwaarde (van belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied), en
- indifferente waarde (van geen of relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied). Sloop of verbouwing van de indifferente elementen zal in het algemeen niet op problemen stuiten.

N.B.: Hierbij baseren wij ons uitsluitend op de bouwhistorie, de architectuur- en de cultuurhistorische belangen van het complex, zonder rekening te houden met de bouwtechnische toestand.

Voor de volledigheid melden wij hier ook, hoe het interieur normaliter wordt gewaardeerd. In dat geval is het volgende van toepassing:

De balklagen (met een kruis in de kleuren blauw, groen of geel) worden gewaardeerd zoals hiernaast is te lezen.

Het plafond van de kelder wordt gevormd door een eventuele balklaag met plankenvloer (in sommige gevallen de betonlaag) van de kamer erboven.

Boven de zichtbare plafonds op de begane grond waarderen we dus de vloer van de bovenliggende zolders.

Voor de volledigheid: bij gebrek aan recente bouwtekeningen van de huidige gevels van het woonhuis, de stal en de keuken, hebben wij de hiervoor genoemde kleuren (waarderingen) in de foto's verwerkt.

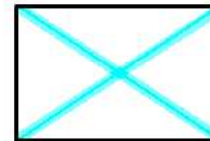
Hoge monumentwaarden

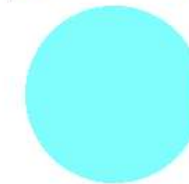
Positieve monumentwaarden

Indifferente monumentwaarden

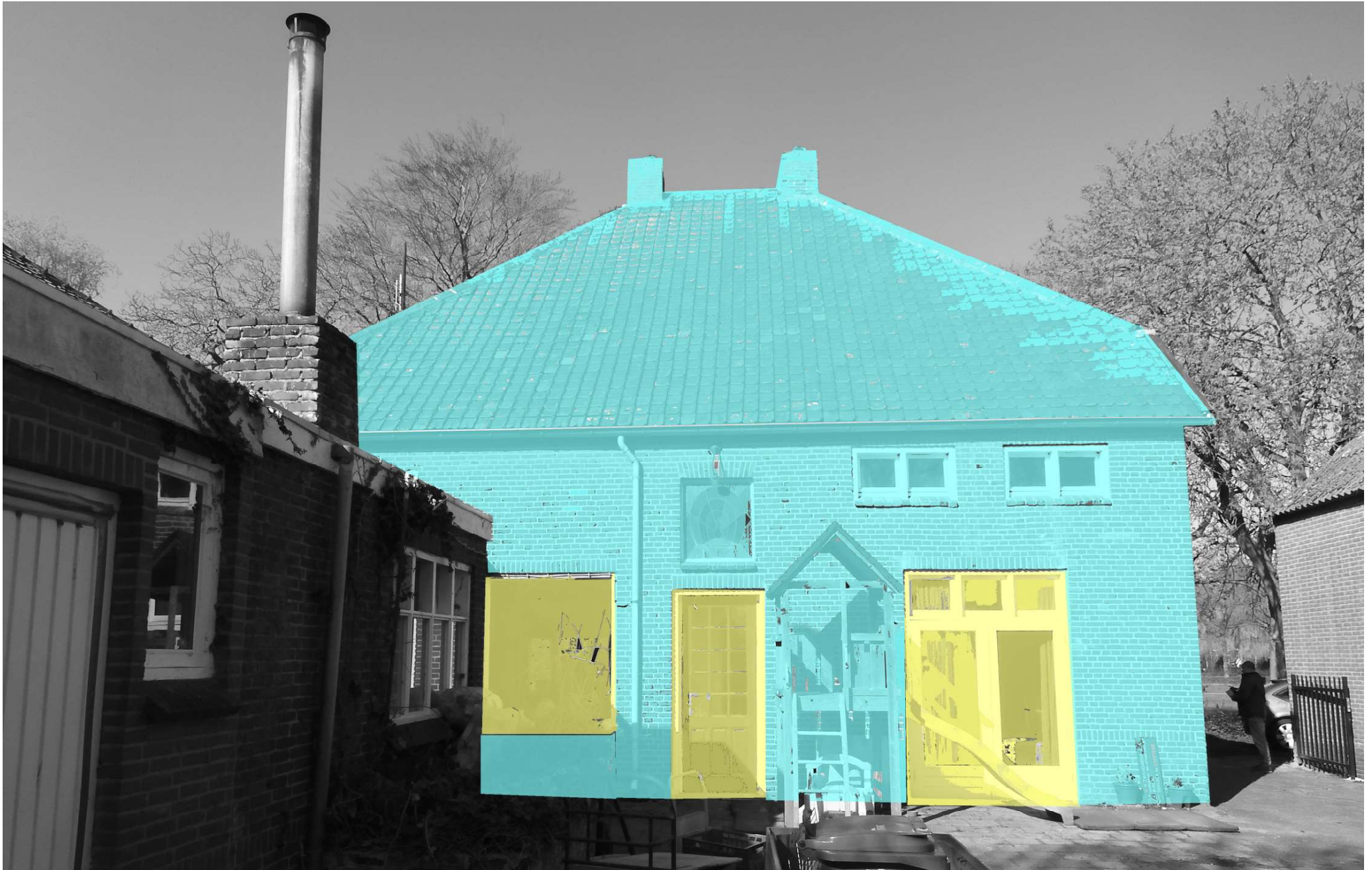
Monumentwaarden van plafond
(in 3 categorieën)

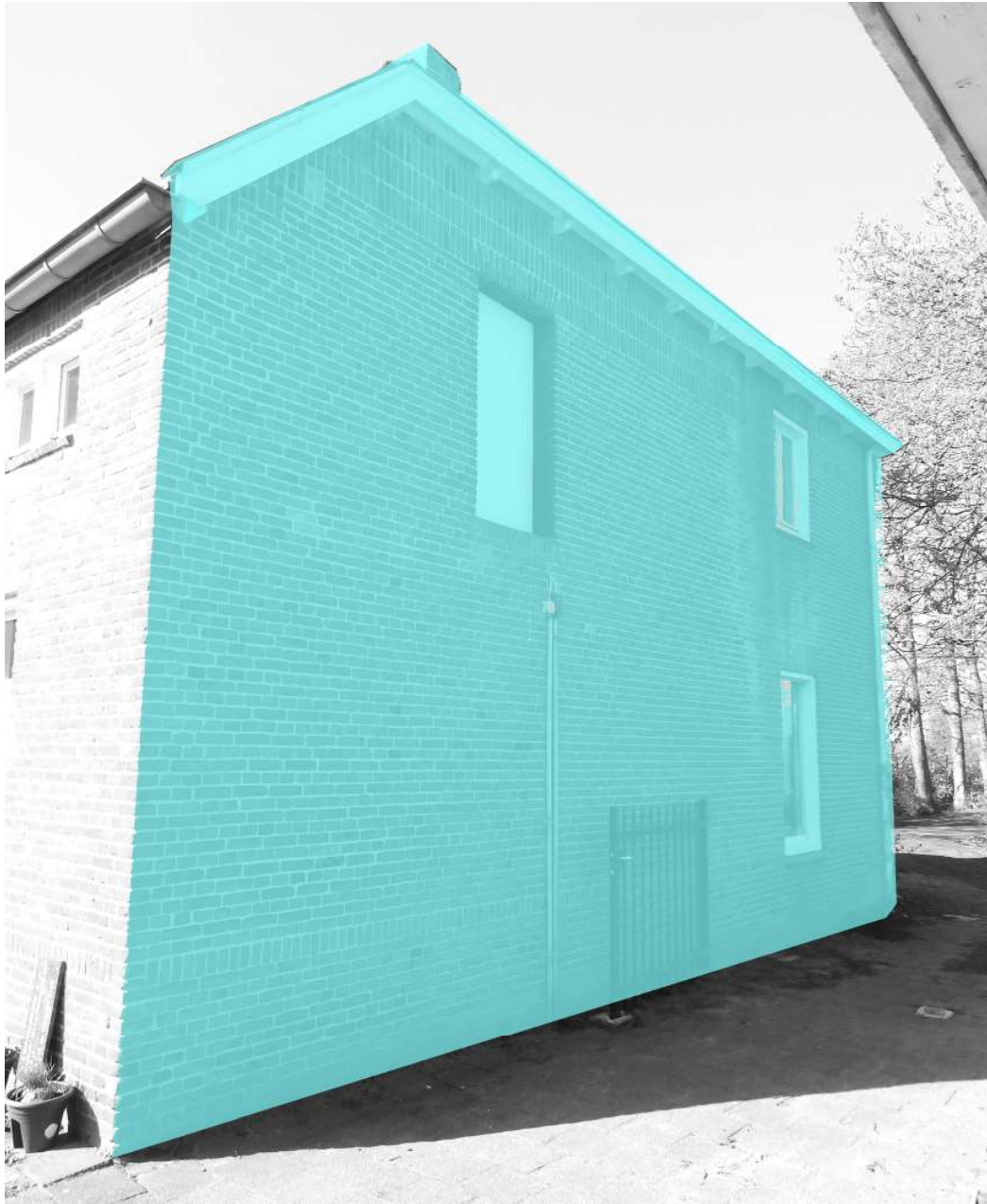
Trappen en andere interieuraspecten
(in 3 categorieën)

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier de voorgevel van het woonhuis.

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier de achtergevel van het woonhuis.

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier de linkerzijgevel van het woonhuis (links), en de rechterzijgevel van het woonhuis (rechts).

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier de voorgevel van de stal met wolfgevel. (foto R. Hellings)

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier de externe rechterzijgevel van de stal.

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier de rechterzijgevel van de stal gezien vanuit de opslagschuur.

Omdat wij geen beschikking hebben over recente tekeningen van de gevels van dit complex, hebben wij overzichtsfoto's ingekleurd. Hier het aanzicht van volume C.

V Bronnen en literatuur

- Blijdenstijn R. en R. Stenvert, Bouwstijlen in Nederland 1040-1940, Nijmegen, 2000
- Bosma K. e.a., Bouwen in Nederland 600-2000, Zwolle, 2007
- Bot P., Vademecum historische bouwmaterialen, installaties en infrastructuur, Alphen aan de Maas, 2009
- Brock A.C., De stad en Meyerij van 's-Hertogenbosch of derzelver beschrijving, Liempde, 1978
- Coenen Jean, Van Ricstelle tot Aarle-Rixtel, Aarle-Rixtel, 1992, 22, 33, 39, 67, 68, 106, 140
- Haslinghuis E.J. en H. Janse, Bouwkundige termen: verklarend woordenboek van de westerse architectuur- en bouwhistorie, 2005, Nijmegen
- Laarhoven, Jan van, Het schetsen boek van Hendrik Verhees, Den Bosch, 1975
- Mommers H., Dakpanengids, z.p., 2000
- Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed, Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek, lezen en analyseren van cultuurhistorisch erfgoed, Stichting Bouwhistorie Nederland, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Atelier Rijksbouwmeester en Rijksgebouwendienst, Den Haag 2009
- Stenvert Ronald en Gabri van Tussenbroek e.a., Inleiding in de bouwhistorie : opmeten en onderzoeken van oude gebouwen, Utrecht, 2020

Archieven:

- RHCE (Regionaal Historisch Centrum Eindhoven)
- Archief bouwtekeningen gemeente Laarbeek

Websites:

- mijn.kadaster.nl
- www.delpher.nl
- www.kadastrelekaart.com
- www.google.nl/maps
- www.documentatie.org
- www.joostdevree.nl

Colofon

Adres: Helmondseweg 41, Aarle-Rixtel

Kadaster: Aarle-Rixtel, sectie C, perceelnummer 4451

Architecten: timmerman Antonius F.J. van Wetten en diens broer, metselaar Franciscus H. van Wetten

Bouwjaar: 1924

Oorspronkelijk gebruik: woonhuis met stal

Huidig gebruik: woonhuis en schuur

Rapport opgemaakt door

Cultuurhistorisch Bureau Hüsken en Zoon

Hulstbosakker 7

5625 VR Eindhoven

Opdrachtgever: Malthazer Hoeve BV, Helmond

Publicatie van dit rapport of delen ervan is uitsluitend mogelijk na akkoord van ons bureau en de opdrachtgever.